

[Else-Merete Ross.]

førelse til civilt arbejde af værnepligtige, for hvem militærtjenesten er uforenelig med deres samvittighed, var vi et af de første lande i verden, der indførte en sådan lov. Vi var et foregangsland.

Lige fra begyndelsen har det været det radikale venstres opfattelse, at militærnægternes arbejdskraft burde finde en samfundsnyttig anvendelse.

Den 4. maj 1950 fremsatte 6 medlemmer af det radikale venstre et lovforslag om ændringer i loven om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde. Det radikale venstre ønskede reglerne ændret på to afgørende punkter: for det første at militærnægterne blev anvendt til statsarbejde af produktiv, samfundsgavnlig karakter, f. eks. arbejde for Hedeselskabet eller andet landvindingsarbejde, skovarbejde, udgravninger i forbindelse med nationalmuseets arkæologiske arbejde og lignende beskæftigelse, hvor de værnepligtige kunne bidrage til løsningen af nyttige statsopgaver; for det andet, at tjenestetiden for civilt arbejde blev nedsat, så at den højest var 3-4 måneder længere end den militære tjenestetid.

Ordfører for forslagsstillerne var den nuværende højtærede landbrugsminister Skytte, som bl. a. sagde:

„Praksis viser, at det arbejde, de unge udfører, er af liden samfundsmæssig nytte ... de er samlet i lejre, og de er i almindelighed henvist til skovarbejde o. lign. i lejrens nærhed, hvilket forhindrer, at de kan sættes til det, vi i almindelighed forstår ved produktivt arbejde“.

Videre anførtes, at det ville være ønskeligt at finde frem til en bedre udnyttelse af de unges arbejdskraft ved arbejde, der kunne virke udviklende på dem, og hvorved de følte at de gjorde nytte, så at de med større lyst ville deltage i arbejde og samfundet ville få mere udbytte af det, end det hidtil havde fået.

Daværende indenrigsminister Smørum gav tilslutning til princippet om, at de unge skal anvendes i produktivt arbejde, og sagde:

„Fra ministeriets side har man da også til stadighed opmærksomheden henvendt på spørgsmålet om at finde nye og så produktive arbejdsopgaver som muligt til supplering af skovarbejdet ...“

Det var i 1950.

Den 18. januar 1961 svarede den nuværende højtærede indenrigsminister på et spørgsmål fra mig angående det civile arbejde følgende, som jeg gerne vil citere, og som jeg beder om at man vil sammenligne med det foregående citat:

„Jeg vil gerne straks sige, at vi har opmærksomheden henledt på andre muligheder, som måtte kunne findes for at beskæftige de værnepligtige med arbejde af samfundsnyttig art, og det vil vi også fortsat have.“

I 11 år har ministeriets opmærksomhed altså nu været henledt på dette spørgsmål, men uden resultat.

Da det foreliggende lovforslag på visse punkter er i overensstemmelse med radikale synspunkter, især angående anvendelse af de unge til produktivt samfundsnyttigt arbejde, vil vi gerne se nærmere på det i et udvalg, og jeg vil meget henstille til den højtærede indenrigsminister, at det materiale, som jeg går ud fra at ministeriet ligger inde med angående ordninger for militærnægtere i andre lande, må blive stillet til rådighed for udvalget.

Jeg tænker f. eks. på Holland, hvor militærnægtere bl. a. benyttes som hjælpere på sindssygehospitaller, på regeringens telegraf- og telefonvæsens kontorer, i skattedepartementet, som snedkere på regeringens byggeforetagender o. lign., og hvor også enkelte akademikere fortsætter deres arbejde for regeringen. Når vi i Danmark har koncentreret os om skovarbejde, som, så vidt jeg forstår, ellers næppe ville blive udført, har jeg på fornemmelsen, at det kan have været, fordi man i fagforeningskredse frygtede, at militærnægtere i store hold skulle blive sat til arbejde, som traditionelt udføres af arbejdsmænd. Hvordan ordnes forholdet til fagforeningerne i Holland? Det ville det være interessant at få at vide.

Indenrigsminister Smørum hævdede over for de radikales ideer i 1950 om at lade militærnægterne arbejde i hold rundt om i landet, hvor der var arbejdsopgaver for dem, at det af hensyn til disciplinen var nødvendigt at have de unge i lejre. Det ville være af interesse at se, hvordan Holland klarer disciplinsspørgsmålet, for forskelligheden i beskæftigelsen tyder jo ikke meget på, at de er samlet i fælles lejre i Holland.